

นโยบายเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย : กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย

นางสาวเจน กิตติรัตน์ไพบูลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

คณะเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นโยบายเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย : กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย

นางสาวเจน กิตติรัตน์ไพบูลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

คณะเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

BORDER TRADE POLICY: A CASE STUDY OF BORDER ECONOMIC ZONE IN
CHIANGRAI PROVINCE

Miss Jane Kittirattanapaiboon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Master of Arts Program in Political Economy

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

492027

เจน กิตติรัตนไพบูลย์ : นโยบายเศรษฐกิจชายแดน: กรณีศึกษาเขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย.
(BORDER TRADE POLICY: A CASE STUDY OF BORDER ECONOMIC ZONE IN
CHIANGRAI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา: รศ. มณีสรี พันธุลาภ, 99 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงกระบวนการกำหนดนโยบายเขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย โดยถือเอา "กลุ่มผลประโยชน์" เป็นหน่วยหลักในการศึกษา โดยนำกรอบแนวคิดเรื่องกลุ่มผลประโยชน์มาประยุกต์ในการวิเคราะห์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาทและพฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องในฐานะ "ตัวแสดง" ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย

จากการศึกษาพบว่า ภาครัฐ หมายถึง รัฐบาลในสมัยของพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นตัวแสดงที่สำคัญในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นตัวผลักดันหลักก่อให้เกิดนโยบายเขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย โดยมีภาคเอกชน คือ หอการค้าจังหวัดเชียงรายเป็นแรงสนับสนุนเพื่อก่อให้เกิดอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับภาคประชาชน เป็นตัวแสดงที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากนโยบายเขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงรายมากที่สุด เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมและรับรู้ข้อเท็จจริงในโครงการดังกล่าว

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิติกร กิตติรัตนไพบูลย์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Manee Panthulap*

##4685694229 : MAJOR POLITICAL ECONOMY

KEYWORD: BORDER TRADE, BORDER ECONOMIC ZONE, INTEREST GROUP

JANE KITTIRATTANAPAIBOON: BORDER TRADE POLICY: A CASE STUDY OF
BORDER ECONOMIC ZONE IN CHIANGRAI PROVINCE. THESIS ADVISOR:
ASSOCIATE PROFESSOR MANISRI PUNTULARP. 99 pp.

This thesis investigates the process of setting the border economic zone in Chiangrai province. The main factor of this study is "Interest group" which shows the important role to drive the economic in this area. The study also provides the strategy of the interest group to analyst the economic behavior.

From this study, it shows that the government under Thaksin Shinnawatra who is Thailand prime minister is influential interest group who establishes the border economic zone in Chiangrai province. Also, the private sector such Chiangrai Chamber of Commerce is another supporter in this case study. Therefore, the local public, who supposes to be the primary actor in the border economic zone, has less responsibility and acknowledgement in this policy.

Field of Study: Political Economy

Academic Year: 2006

Student's Signature Jane U.

Advisor's Signature Manisri Puntularp

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ และคำแนะนำช่วยเหลืออย่างดี
ยิ่งจาก รศ.มณิศรี พันธุลาภ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.
ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ. สมบูรณ์ รัตนพนากุล และ
อ.นพพันธ์ วรรณเทพสกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้และข้อเสนอแนะอันเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณอนันต์ เหล่าธรรมทัศน์ คุณพัฒนา สิทธิสมบัติ คุณกิจชัย แต่แต่มวงษ์
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลและความรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำ
วิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบคุณหม่อมและครอบครัว สำหรับกำลังใจ และพี่ๆ เพื่อนๆ ชาวเศรษฐศาสตร์
การเมืองที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นกำลังใจและช่วยสนับสนุนจนมีความ
สำเร็จได้ในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	7
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	7
1.4 นิยามศัพท์.....	8
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย.....	9
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	10
1.7 กรอบแนวคิด (Conceptual Framework).....	10
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 กระบวนการกำหนดนโยบาย.....	11
2.2 แนวคิดเรื่องกลุ่มผลประโยชน์.....	13
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
บทที่ 3 นโยบายเศรษฐกิจชายแดนไทย.....	21
3.1 ภาพรวมนโยบายเศรษฐกิจชายแดนไทย.....	21
3.1.1 การค้าชายแดนไทย-พม่า.....	24
3.1.2 การค้าชายแดนไทย-ลาว.....	26
3.1.3 การค้าชายแดนไทย-จีน (ตอนใต้).....	27
3.2 ความเป็นมา : ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ ปี 2547.....	28

	หน้า
3.2.1 ความหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ.....	30
3.2.2 สาระสำคัญและวัตถุประสงค์.....	31
3.2.3 กรอบการดำเนินงาน.....	32
3.3 แบบจำลองพิมพ์นิยม: เขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงิน.....	32
บทที่ 4 เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยนโยบายเขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย.....	35
4.1 กลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง.....	35
4.1.1 ภาครัฐ.....	35
4.1.2 ภาคเอกชน.....	42
4.1.3 ภาคประชาชน.....	50
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	52
รายการอ้างอิง.....	55
ภาคผนวก.....	60
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	99

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 มูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านด้านจังหวัดเชียงรายปี 2547 เทียบกับปี2548.....	4
3.1 มูลค่าการค้าชายแดนไทย - พม่า ด้าน จ.เชียงราย.....	26
3.2 แสดงมูลค่ารวมการค้าไทย - ลาว ด้าน จ.เชียงราย.....	26
3.3 แสดงมูลค่าการค้าชายแดนไทย - จีน (ตอนใต้) จ. เชียงราย.....	28

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.1 กรอบการวิเคราะห์ในการวิจัย..... 10